

Priporočila za udejanjanje podnebno-energetskih zavez v Sloveniji

Podnebni posveti so del projekta '**Slovenija znižuje CO2: Podnebni posveti**', ki poteka v okviru partnerstva med Evropsko komisijo in Vlado RS pri komuniciranju evropskih vsebin. Namen posvetovanj je združitev, izmenjava in predstavitev predlogov različnih deležniških skupin za izvajanje podnebno-energetskih zavez Slovenije. Od maja 2010 je bilo po Sloveniji izvedenih 5 podnebnih posvetov, zaključni podnebni posvet pa bo potekal 10. januarja 2011.

Skozi razprave, ki so potekale na posvetih in vzporedno tudi preko spletnih orodij, so nastala pričujoča priporočila odločevalcem. Ključna odlika teh priporočil je, da predstavljajo skupni imenovalec med stališči in predlogi sodelujočih predstavnikov državne uprave, gospodarstva, sindikatov, znanstveno-raziskovalne sfere ter nevladnih organizacij in civilne družbe. Vsa priporočila in gradiva s posvetov so na voljo na: www.slovenija-co2.si.

V nadaljevanju predstavljamo povzetke priporočil: v prvem sklopu so povzetki priporočil, ki so bila izražena na skoraj vseh posvetih in jih zaradi tega imenujemo splošna priporočila, v drugem sklopu pa povzetke priporočil po posameznih vsebinskih področjih. Splošna priporočila presegajo posamezno vsebinsko področje in so ključnega pomena za vsako od obravnavanih tematik.

I. Splošna priporočila

1. Izkoristimo varovanje podnebja kot priložnost za večanje blaginje

Naslavljanje podnebnih sprememb je hkrati tudi priložnost za izboljšanje kakovosti življenja (npr. večji delež javnega in nemotoriziranega prometa zmanjšuje hrup, onesnaženje zraka, gnečo in negativne vplive prometa na zdravje ljudi). Z ukrepanjem v Sloveniji ne smemo več odlašati, saj s tem zamujamo pomembne razvojne priložnosti. Prehod v nizkoogljčno družbo ima pozitivne posledice na slovensko gospodarstvo – obstaja precejšen potencial za zelena delovna mesta, upoštevati pa je potrebno še znižanje stroškov, kot posledico učinkovite rabe energije ter izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva. Največ priložnosti za hkratno varovanje podnebja ter večanje blaginje in konkurenčnosti v Sloveniji je na področjih energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije, nizko-energijskih gradbenih in izolacijskih materialov in izdelkov ter snovne in energetske rabe lesa.

2. Uravnorežimo prevladujoče gospodarske interese z okoljskimi in družbenimi

Trenutno prevladujoče interese gospodarstva in sindikatov je potrebno predvsem v okviru reformnih prizadevanj uravnorežiti z okoljskimi cilji. Slednje je potrebno upoštevati pri strateških dokumentih, ki so trenutno v pripravi oziroma bodo pripravljene v kratkem. Enaka ugotovitev velja za nastopanje Slovenije v razpravah na ravni Evropske unije, ki predstavljajo priložnost za sistemske rešitve.

3. Odpravimo nasprotja med cilji različnih politik, ki onemogočajo njihovo udejanjanje

Strateški dokumenti in politike države pogostokrat vsebujejo med seboj nasprotujoče si cilje (primer: doseganje cilja 'Slovenija kot logistična platforma' bi povzročilo povečanje prometa in s tem negativnih vplivov na okolje, infrastrukturo in zdravje ljudi. Cilj torej ni skladen s ciljem zmanjševanjem negativnih vplivov prometa na okolje in zdravje ljudi). Takšne napake je potrebno identificirati in odpraviti, saj onemogočajo udejanjanje teh politik. Pri pripravi politik in ukrepov je potrebno vzpostaviti dobro načrtovan in voden dialog med ključnimi deležniki. Na ta način je mogoče konflikte med posameznimi politikami produktivno izkoristiti za oblikovanje rešitev, ki so skladne z okoljskimi, družbenimi in gospodarskimi cilji.

4. Z boljším medsektorskim sodelovanjem povečajmo učinkovitost politik in ukrepov

Pomanjkanje sodelovanja med različnimi akterji, predvsem med različnimi ministrstvi, je pomembna ovira. Da ne bi postavljali nasprotujočih si ciljev, temveč iskali skupne rešitve za probleme, je potrebno tesnejše medresorsko sodelovanje. Za izboljšanje sodelovanja je potrebno uvesti redne sestanke oziroma delovne skupine za določene teme.

5. Omogočimo sodelovanje javnosti v načrtovalskih, odločevalskih in nadzornih procesih

Zainteresirani javnosti je potrebno omogočiti sodelovanje v procesih odločanja, še posebej na strateško pomembnih področjih ter področjih, ki posegajo v posameznikovo delovanje. Formalnim zahtevam o sodelovanju javnosti je praviloma zadoščeno, a kljub temu javnost v številnih primerih meni, da ni imela pravih možnosti za sodelovanje. Izredno pomembno je, da se sodelujočim v procesih odločanja vsakokrat pojasni, kateri njihovi predlogi so bili upoštevani in kateri ne ter razloge za takšno odločitev.

6. Gradimo na obstoječih primerih dobre prakse

V Sloveniji že potekajo uspešni projekti, ki zmanjšujejo vpliv posameznikov ali podjetij na podnebje. Primeri takih projektov so: upravljanje mobilnosti v mestih, trajnostna izraba lesa, trajnostno upravljanje gozdov, uspešna podjetja na področju obnovljivih virov energije, več kot 2000 ekoloških kmetij in rast povpraševanja po ekološko pridelani hrani, gradnja nizko-energijskih stavb ter energetska učinkovitost v stavbah. Na osnovi domačih primerov dobrih praks je potrebno graditi nadaljnje dejavnosti.

7. Povečajmo sredstva za varstvo podnebja

V preteklosti se je izkazalo, da zastavljenih ciljev in ukrepov na področju varstva podnebja nismo dosegali predvsem zaradi pomanjkanja finančnih virov za njihovo izvajanje. Za učinkovit prehod v nizkoogljično družbo so potrebna dodatna sredstva, tako za spodbujanje podnebju prijaznega obnašanja v gospodinjstvih, kot tudi v javnem sektorju ter gospodarstvu. Ocena stroškov mora biti pripravljena skupaj z načrtom ukrepov, potrebna višina pa zagotovljena v vsakokratnem proračunu.

8. Izboljšajmo zmogljivosti za prehod v nizkoogljično družbo

Slovenija se sooča ne samo s pomanjkanjem finančnih sredstev za podnebno ukrepanje, temveč tudi s pomanjkanjem strokovnega kadra in raziskovalne podpore za podnebno ukrepanje. Te pomanjkljivosti je treba nasloviti skozi usposabljanje kadrov, gradnjo znanja za implementacijo novih tehnologij, boljše povezovanje in integriranost raziskovalnih projektov, višjo podporo inovativnosti in izboljšanje vpetosti domačih raziskovalnih dejavnosti v svetovne raziskovalne tokove.

9. Izhodne strategije postavljajmo na vse stebre trajnostnega razvoja

Pri izhodnih strategijah je potrebno upoštevati, da gre pri trenutni krizi za kombinacijo finančno – ekonomske, demografske in okoljske krize. Zato je treba strategije zastaviti na način, ki sinergično naslavlja vse naštetе krize. Kriza nam ponuja priložnost za rešitev izzivov in učinkovito prestrukturiranje, vendar pa moramo enakopravno zajeti vse tri dimenzije trajnostnega razvoja.

II. Priporočila po vsebinskih področjih

1. Podnebje

1.1. Srednje- in dolgoročne cilje zmanjšanja izpustov utemeljimo na znanstvenih spoznanjih

Slovenija potrebuje dolgoročen cilj, ki bo zagotovil prehod Slovenije v nizkoogljično družbo. Takšen cilj bi moral biti postavljen v razponu med 85 – 100 % zmanjšanjem izpustov do leta 2050, glede na leto 1986. Sprejeti cilji morajo odražati zgodovinsko odgovornost Slovenije pri povzročanju problema podnebnih sprememb. Najbolj primeren način določanja dolgoročnih ciljev Slovenije je skozi opredelitev ciljev v zakonu o podnebnih spremembah ter njihovo razgradnjo v dolgoročni državni podnebni strategiji.

1.2. Nadgradimo cilj EU z 20 % na 30 % zmanjšanje izpustov

Trenutno veljavni cilji zmanjšanja izpustov, h katerim se je Slovenija zavezala v okviru podnebno – energetskega paketa EU, niso skladni z znanstvenimi ugotovitvami o dinamiki podnebnih sprememb in ne zagotavljajo doseganja EU cilja o omejitvi dviga globalne temperature pod 2°C glede na predindustrijsko raven. EU bi morala sprejeti vsaj 30 % cilj zmanjšanja izpustov do leta 2020, kar bi posledično zaostriilo tudi cilj zmanjšanja izpustov za Slovenijo. Slovenija se mora aktivno zavzemati za nadgradnjo cilja EU.

1.3. Izpopolnimo zakon o podnebnih spremembah

Zakon vsebuje premalo vsebin s področja gozdarstva, ki pa je za doseganje podnebnih ciljev izredno pomemben sektor. Vsebinsko je zapostavljeno tudi področje prilagajanja na podnebne spremembe.

Zakonu manjkajo ocena finančnih posledic in analize obstoječih ali napovedanih ukrepov. Zakon je potrebno uskladiti z že sprejetimi akti (na primer: v zakonu je naveden cilj povečevanja ponorov v gozdu, ki ni skladen s sprejeto strategijo gozdarstva, ki predvideva povečano sečnjo). Zakon naj uredi pravno podlago za vodenje evidenc toplogrednih plinov ter vodenje evidenc o rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu. Jasno naj tudi uredi večnamenski monitoring tal in sicer za vse konvencije ZN skupaj. Obveznosti organov naj zakon porazdeli enakomerneje - ne le na Ministrstvo za okolje in prostor, ampak tudi na Službo Vlade RS za podnebne spremembe.

1.4. Gradimo na prednostih, slabostih, nevarnostih in priložnostih podnebnega ukrepanja

Kot ključne prednosti, na katerih je potrebno graditi prehod na nizkoogljično družbo, so predlagane:

- ugodne geografske značilnosti,
- človeški in socialni kapital,
- visoka stopnja razvitosti in prožnost države, ki omogočata hitro ukrepanje in prestrukturiranje,
- želja po samozadostnosti in tradicionalna varčnost,
- dokaj dobra ozaveščenost o problemu,
- aktualnost teme ter
- načelna politična podpora za ukrepanje.

Ključne slabosti, ki nas ovirajo pri zmanjševanju izpustov, so:

- pomanjkanje sredstev za ukrepanje,
- nezadostno usposobljen kader za trajnostni razvoj
- pomanjkanje sodelovanja na vseh ravneh ter
- slabo raziskovalno zaledje.

Seveda pa se še vedno soočamo z že dolgo prepoznanimi problemi, kot so:

- neizvajanje sprejetih politik in ukrepov,
- pomanjkanje vizije trajnostnega razvoja,
- nepripravljenost na spremembe.

Kot ključne priložnosti, ki lahko prispevajo k učinkovitemu odzivu Slovenije na podnebne spremembe, so identificirani:

- potencial razvoja in rast konkurenčnosti sektorjev, pomembnih za doseganje podnebnih ciljev (*učinkovita raba energije, energetska učinkovita gradnja in prenova stavb, obnovljivi viri energije, ekološko kmetijstvo, ekološki turizem, lesno pridelovalna industrije*),
- možnost izrabe mednarodnih sredstev za podnebno ukrepanje,
- zagotavljanje energetske neodvisnosti ter
- odpiranje novih delovnih mest.

Ključne nevarnosti, ki lahko ogrozijo učinkovit odziv Slovenije na podnebne spremembe, so:

- neobstoje dogovora o ciljih na mednarodni ravni,
- vpliv kapitala na odločanje,
- nizka cena ogljika,
- nadaljnja rast prebivalstva,
- nestrinjanje nerazvitih s povečevanjem razkoraka med razvitimi in nerazvitimi,
- upad konkurenčnosti gospodarstva, če ga ne prestrukturiramo pravočasno,
- nepredvidljivost tehnoloških trendov ter
- podnebni skepticizem.

2. Energetika

2.1. Povečajmo energetska učinkovitost, ki je pogoj za doseganje ciljev za obnovljive vire energije

Čeprav v zadnjem času Vlada RS prepoznava energetska učinkovitost kot pomemben del energetske politike, je prostora za izboljšanje še veliko. Le ob pogoju, da energijo uporabljamo varčneje in učinkoviteje, bo mogoče cilje za rabo obnovljivih virov energije dosegati razmeroma lahko in z manj vplivom na okolje. Najbolj zelena je tista energija, ki jo prihranimo, zato je prvi korak izboljšana energetska učinkovitost.

2.2. Uvrstimo učinkovito rabo in obnovljive vire energije med politične prioritete

Čeprav se v razpravah o gradnji TEŠ 6 in morebitnega drugega bloka v Krškem vedno znova izpostavlja, da imajo kljub tem investicijam prednost tudi učinkovita raba in obnovljivi viri energije, je to vprašljivo. Izkušnje drugih držav kažejo, da je učinkovito rabo in obnovljive vire energije treba nujno postaviti na prioriteto mesto, če želimo dobiti vidnejše rezultate na tem področju. Dokler je večina politične pozornosti in podpore namenjena rabi premoga in jedrske energije, je pomen učinkovite rabe in obnovljivih virov energije le marginalen in ni ustrezne politične volje za odstranjevanje številnih ovir. Le jasna postavitev na prioriteto mesto v energetske politiki lahko učinkoviti rabi in obnovljivim virom energije da potrebni zagon in ustvari veliko razvojno priložnost.

2.3. Izboljšajmo pravne okvire in administrativne postopke za izrabo obnovljivih virov

Obstoječe pravne okvire za izrabo obnovljivih virov je potrebno v prvi vrsti med seboj uskladiti, na nekaterih področjih (npr. umeščanje v prostor in postopki pridobivanja drugih dovoljenj) pa jih je potrebno poenostaviti. Prav tako je potrebno sprejeti manjkajoče dele zakonodaje. V politiki urejanja prostora je potrebno zagotoviti pravne podlage za rabo obnovljivih virov energije. Omogočiti je potrebno, da investitorji v OVE pridobijo vsa potrebna soglasja na enem mestu.

2.4. Okrepimo ozaveščanje in izobraževanje

Brez ozaveščene in informirane javnosti bo cilje trajnostne rabe in proizvodnje energije težko doseči, saj so trendi porabe energije odvisni tudi od ravnanja posameznikov. V Sloveniji ni sistematičnega pristopa k ustvarjanju pogojev za prehod k trajnostni energetiki na ravni posameznika. Te naloge, za katere mora poskrbeti država, so ob drugih ukrepih ključne za spremembo navad ljudi, pa tudi za rast trgov z obnovljivimi viri energije in energetske storitvami na osnovi obnovljivih virov.

2.5. Usposobimo kakovostne kadre za proizvodnjo trajnostne energije

Vse bolj je opazno pomanjkanje usposobljenega kadra za trajnostno energetiko na praktično vseh ravneh, začeniši z urbanisti in arhitekti, pa vse do obrtnikov, ki vgrajujejo stavbno pohištvo in energetske opreme. Ta deficit se lahko preseže z uvajanjem izobraževalnih programov za različne skupine uporabnikov, ki lahko nadomestijo programe o izobraževanju za rabo fosilne in jedrske energije.

2.6. Poenotimo pogoje za vse vire energije

Ker obnovljivi viri energije niso bili in še vedno niso deležni enakih finančnih spodbud in pomoči kot fosilni viri, je potrebno ustvariti enake pogoje tudi na trgu za obnovljive vire. V Sloveniji so že vzpostavljeni nekateri mehanizmi, ki izboljšujejo možnosti prodora obnovljivih virov na trg, kljub temu pa se kaže potreba po dodatnih finančnih mehanizmih, kot so sklad tveganega kapitala in garancije. Tudi evropski kohezijski in strukturni viri morajo biti prednostno usmerjeni v ukrepe in projekte učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije.

3. Promet

3.1. Zagotovimo prehod na trajnostno prometno politiko

Čeprav je promet v Sloveniji že dolgo izpostavljen kot izredno problematično področje, ki negativno vpliva na stanje okolja ter doseganje sprejetih okoljskih, podnebnih in zdaj tudi energetske zavez, resnega poskusa izboljšanja stanja še ni bilo. To stanje je nujno potrebno spremeniti in začeti z izvajanjem že sprejetih ukrepov, hkrati pa ustvariti pogoje za resen prehod na trajnostno prometno politiko. Pri tem je treba pogledati čez sektorje in trajnostno prometno politiko povezati z ukrepi na strani stanovanjske politike oz. gradnje neprofitnih stanovanj v mestih, ukrepi načrtovanja in politike zaposlovanja. Trenutno prevladujoče interese gospodarstva v prometni politiki je potrebno uravnotežiti z okoljskimi cilji.

3.2. Povečajmo kakovost in število uporabnikov javnega potniškega prometa

Trenutno stanje na področju javnega potniškega prometa je izredno slabo, zato je v njegove izboljšave in promocijo nujno potrebno vložiti več naporov. Na področju financiranja javnega potniškega prometa so potrebne naslednje spremembe:

- namenska raba sredstev/taks,
- uvedba navzkrižnega financiranja javnega potniškega prometa,
- oprostitev okoljskih dajatev za javni potniški promet,
- davčne olajšave za podjetja, ki podpirajo javni potniški promet.

Za spremembe navad posameznika pri potovanju je potrebno spremeniti predstavo ljudi o mobilnosti ter že pri otrocih podpirati spremembe mobilnostnih navad, ki vodijo do okoljsko odgovornih izbir poti in prometnih sredstev. Z imenovanjem ene same odgovorne službe za zbiranje, objavo in spletno posodabljanje informacij o voznih redih in cenah vseh storitev javnega potniškega prometa ter vzpostavitev mobilnostne informacijske pisarne v vsakem večjem mestu je potrebno izboljšati informiranost uporabnikov javnega prevoza.

3.3. S spremembo načina povračila potnih stroškov spodbujamo trajnostno mobilnost

Nujno je potrebno odpreti razpravo o načinu povračila potnih stroškov zaposlenim. Trenutni način spodbuja rabo avtomobila in razpršeno poseljevanje, zato je sprememba načina povračila potnih stroškov nujen predpogoj za spodbujanje trajnostne mobilnosti.

3.4. Spodbudimo rabo električnih avtomobilov, povezanih v pametna omrežja

Večjo pozornost je treba nameniti električnim vozilom in ustvariti pogoje za prehod na 'pametna' električna vozila, ki bodo povezana s pametnim električnim omrežjem, tako da se bodo avtomobili lahko napajali z energijo, pridobljeno iz obnovljivih virov energije. Zgolj prehod s tekočih fosilnih goriv na elektriko, pridobljeno iz fosilnih goriv, ne rešuje problemov, temveč jih povečuje.

3.5. Upoštevajmo kriterije trajnosti za biogoriva

Netrajnostna biogoriva imajo lahko izjemno negativne posledice na okolje in družbo, zato je upoštevanje kriterijev trajnosti za biogoriva nadvse pomembno. Glede na dejstvo, da se načrtuje doseganje cilja obnovljivih virov energije v prometu za Slovenijo skoraj izključno z biogorivi ter da Slovenija nima lastne proizvodnje biogoriv, je smiselno podrobno analizirati, ali so koristi rabe biogoriv v resnici večje od slabosti ter pri uvozu biogoriv zakonsko opredeliti, da se lahko v Slovenijo uvažajo le biogoriva, ki so certificirana skladno s standardi trajnostne proizvodnje.

3.6. Zagotovimo pozitiven vpliv trajnostne mobilnosti na zdravje ljudi

V razpravah o prometni problematiki, pa tudi v okviru aktivnosti ozaveščanja in informiranja javnosti, se premalo izpostavlja pomen zdravja ter vpliva prometa na zdravje (predvsem negativnega vpliva zaradi onesnaženja zraka od motornih vozil, oziroma pozitivnega vpliva kolesarjenja in hoje). Zdravje je vrednota, ki jo je potrebno tudi na tem področju sistematično izpostavljati.

3.7. Z izboljšanjem intermodalnosti oblikujemo resno alternativo avtomobilskemu prevozu

V Sloveniji še nimamo pravih terminalov, ki bi omogočili hiter in udoben prestop z osebnega na javni potniški promet oz. z vlakov na (mestne) avtobuse in obratno. Prav tako je le na malo mestih v neposredni bližini postajališč javnega prevoza mogoče zastoj parkirati avtomobile in/ali varno prikleniti oz. shraniti kolesa. Slaba intermodalnost je tako ena največjih ovir za to, da bi predvsem v mestih uporabljali najbolj ugodne kombinacije različnih prevoznih sredstev ter tako prispevali k zmanjševanju prometnih obremenitev okolja, skrajšanju potovalnih časov in večji telesni dejavnosti.

4. Kmetijstvo

4.1. Potrebujemo dve strategiji: strategijo blaženja in strategijo prilagajanja

Smiselno je pripraviti dve ločeni strategiji – eno za prilagajanje na podnebne spremembe in eno za blaženje podnebnih sprememb. Vsebinsko gre za zelo različni področji, ki ju je težko celostno obravnavati v enem dokumentu.

4.2. Pripravimo oceno ranljivosti na podnebne spremembe

Rok, ki je predviden za pripravo ocene ranljivosti na podnebne spremembe, je bistveno prekratek. Pri pripravi ocene bi morali sodelovati tudi strokovnjaki s posameznih področij; npr. za pripravo ocene ranljivosti v kmetijstvu bi bilo potrebno sodelovanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano oz. bi bilo potrebno vsaj soglasje ministrstva k oceni.

4.3. Dajmo lesu pravi pomen

Potrebujemo strateško podlago za pospešeno izrabo lesnih izdelkov ter podporo lesno pridelovalni industriji. Pri tem lahko vlogo odigrajo ukrepi davčne politike in zelena javna naročila.

5. Zelena javnofinančna reforma

5.1. Izkoristimo priložnosti, ki jih ponuja zelena javnofinančna reforma

Za uspešen prehod v nizkoogljično družbo je nujno naravnim virom in onesnaževanju dati pravo ceno. To se lahko doseže skozi zeleno javnofinančno reformo, ki skozi obdavčitev rabe naravnih virov in razbremenitev dela spodbudi spremembo vzorcev obnašanja in spodbudi zelene tehnologije. Do sedaj smo zeleno javnofinančno reformo v Sloveniji uvajali z majhnimi, »ad-hoc« koraki. Če želimo doseči sinergične učinke, je potrebno k uvajanju reforme pristopiti strateško – premišljeno in celovito. Takšen pristop bi med drugim omogočil tudi lažjo orientacijo za gospodarstvo.

5.2. Usmerimo se tudi na izdatkovno stran zelene javnofinančne reforme

Pri zeleni javnofinančni reformi je potrebno gledati tako na prihodke (davki in trošarine), kot tudi izdatke iz proračuna (subvencije in javno naročanje). Tukaj je ključen korak **ukinitvev okolju škodljivih subvencij**, ki negativno vplivajo tudi na razvoj in inovacije. Drugi pomemben korak je **zeleno javno naročanje**, ki pomaga zmanjšati izdatke, preusmeriti obnašanje in ustvariti trg za okolju prijaznejše izdelke. Tretji korak so **davčne olajšave**, ki igrajo veliko vlogo pri spodbujanju drugačnega obnašanja. Pomemben korak so tudi **projekti javno-zasebnega partnerstva**.

5.3. Zagotovimo davčno razbremenitev dela

Če obremenimo okolje, moramo razbremeniti delo, kar pa v Sloveniji ne velja, saj se okoljska sredstva trošijo namensko in ni vira za zmanjšanje obremenitve dela. Zato potrebujemo večjo fiskalno centralizacijo okoljskih davščin. Podjetja bi bila bolj naklonjena povečanju davčnih obremenitev na rabo surovin in obremenitev okolja, če bi prišlo tudi do davčnih razbremenitev dela, ki so v Sloveniji najvišje v EU.

5.4. Zmanjšajmo razpršenost in administrativno obremenitev okoljskih davkov

V Sloveniji imamo predpisano vrsto okoljskih prispevkov, katerih višina je tako nizka, da ne spodbuja spremembe ravnanj, obenem pa vsak prispevek administrativno obremenjuje gospodarstvo. Zato je potrebno odpraviti razpršenost davkov in namesto velikega števila prispevkov, ki ne vodijo k spremembam ravnanj, uvesti manjše število finančno višjih prispevkov.

5.5. Blažimo vplive zelene javnofinančne reforme na socialno šibkejše

Pri uvajanju ukrepov zelene javnofinančne reforme je potrebno upoštevati tudi vpliv na socialno šibkejše in zagotoviti, da se prepreči negativen vpliv reforme na socialno šibke. Del socialne varnosti je potrebno zagotavljati iz okoljskih prispevkov in dajatev.

5.6. Z davčno in trošarinsko politiko spodbudimo trajnostno proizvodnjo in rabo energije

Pri oblikovanju davčne in trošarinske politike je potrebno zasledovati cilje varčevanja z energijo, učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije. Pri tem je enako pomembno, da se na drugi strani ukinejo različne oblike spodbud za rabo fosilnih virov.

III. Povzetek priporočil

Splošna priporočila

Izkoristimo **varovanje podnebja kot priložnost** za večanje blaginje
Uravnotežimo **prevladujoče gospodarske interese** z okoljskimi in družbenimi
Odpravimo **nasprotja med cilji različnih politik**, ki onemogočajo njihovo udejanjanje
Z boljšim **medsektorskim sodelovanjem** povečajmo učinkovitost politik in ukrepov
Omogočimo **sodelovanje javnosti** v načrtovalskih, odločevalskih in nadzornih procesih
Gradimo na obstoječih **primerih dobre prakse**
Povečajmo **sredstva** za varstvo podnebja
Izboljšajmo **zmogljivosti** za prehod v nizkoogljično družbo
Izhodne strategije postavljajmo na **vse stebre trajnostnega razvoja**

Podnebje

Srednje- in dolgoročne cilje zmanjšanja izpustov **utemeljimo na znanstvenih spoznanjih**
Nadgradimo cilj EU z 20 % na 30 % zmanjšanje izpustov
Izpopolnimo zakon o podnebnih spremembah
Gradimo na **prednostih, slabostih, nevarnostih in priložnostih** podnebnega ukrepanja

Energetika

Povečajmo **energetsko učinkovitost**, ki je pogoj za doseg ciljev za obnovljive vire energije

Uvrstimo učinkovito rabo in obnovljive vire energije med **politične prioritete**

Izboljšajmo **pravne okvire in administrativne postopke** za izrabo obnovljivih virov

Okrepimo **ozaveščanje in izobraževanje**

Usposobimo **kakovostne kadre** za proizvodnjo trajnostne energije

Poenotimo **pogoje** za vse vire energije

Promet

Zagotovimo **prehod na trajnostno prometno politiko**

Povečajmo kakovost in število **uporabnikov javnega potniškega prometa**

S spremembo načina **povračila potnih stroškov** spodbujajmo trajnostno mobilnost

Spodbudimo rabo **električnih avtomobilov**, povezanih v pametna omrežja

Upoštevajmo **kriterije trajnosti** za biogoriva

Zagotovimo pozitiven vpliv trajnostne mobilnosti na **zdravje ljudi**

Z izboljšanjem **intermodalnosti** oblikujemo resno alternativo avtomobilskemu prevozu

Kmetijstvo

Potrebujemo dve strategiji: **strategijo blaženja in strategijo prilagajanja**

Pripravimo **oceno ranljivosti** na podnebne spremembe

Dajmo **lesu pravi pomen**

Zelena javnofinančna reforma

Izkoristimo **priložnosti**, ki jih ponuja zelena javnofinančna reforma

Usmerimo se tudi na **izdatkovno stran** zelene javnofinančne reforme

Zagotovimo davčno **razbremenitev dela**

Zmanjšajmo **razpršenost in administrativno obremenitev** okoljskih davkov

Blažimo vplive zelene javnofinančne reforme na **socialno šibkejše**

Z davčno in trošarinsko politiko spodbudimo **trajnostno proizvodnjo in rabo energije**